

ligum, og annars løtt at síggja ígjøgnum.

So, næstu ferð, onkur so forferdiliga gjarna vil hava onnur at vita, hvussu vigtugt tey halda okkurt vera, hvat tey arbeiða fyri, tak samkynt hjúnalag, ella ímóti, tak fátækradømi, tá er henda ætlaða góðgerð ikki longur so nógv ein góður gerningur, men sjálvhátiðarligt og sjálvsøkið reyp – fyrst og fremst ætlað at lýsa seg sjálvan og eins alvaldandi betýðning so hátiðarliga, at sjálvt tey ómentaðu og óargaligu antin trúgva ella tiga.

Fyrr trúðu faktiskt minnilutar uppá seg sjálvan Big Time. Nú taka teir synd í sær sjálvum og harta hasi við aðrari meining í revolvara-hugtøkunum “tolsemi” og “rúmligheit”; tað vil siga, nú eru teir tey einastu, ið eru tolin og rúmlig.

Eg haldi eginliga, at fólk flest vita av hesum. Eisini hvussu henda sosialstýrandi, betrivitandi elita roynir at avmarka okkara persón og moralitet til ein kulturellan signalbera.

Tí er tað, tá vit nærkast novemb-er, at vit síggja trøllvaksnar menn lata seg lumpa av hasum “mansliga” yvirskegginum. Tað eru bara bleytir ella tuflaðir menn, sjálvandi, ið lata seg lumpa so gevaldigt, men fyri tað snýr Movember seg einans um at umforma stavnar til syrgiligan, edrúiligan og fjákutan rekavið. Eitt ússalavætti av einum fólki, fyri ikki um at tala mannfólki. Tað er blivið so groteskt, at menn, veruligir menn, sum fyrr høvdu yvirskegg, rakaðu tað av so skjótt sum skeggið bleiv eitt heilsuátak. Tað er so mannminkandi, at tað ikki eingong er eitt pikkalítið sindur stuttligt.

Akkurat sama dilla, sama pret, sum tá ið tú ert í tættisítandi svartari blusu við pink silkisloyfu á bróstinum fyri at vísa øllum í Føroyum, hvussu nógv TÚ hugsar um bróstkrabba. Jú, riggar væl, tann tættisítandi, men naivt og smáfeitt. Og hvussu “barnaváttanin”, grundað á eina sálarpornografiska David-kampanju, fungeraði sum eitt upplýsingaramboð so at “signalera”, at tað er skeivt hjá vaksnum at hava samlegu við børn. No shit.

At vera “vitandi um” og verða upplýstur er tistaðni endað sum “tað rætta” at vera. Fuck tað, um tað ikki passar ella ger teg miserablan, so leingi tú aktar og fylgir við; keypir og sigur tað rætta. Statsstuðlaðir vælgerðarstovnar rópa varsko um drykkjuskap og ynskja lógir og forboð um júst hetta. Teir tosa um tað, at drekka, uppá ein slíkan máta, at tú skuldi trúð, at ein góður girari her, ein har, er ein feitur, fúlur familjusorlari. At ein guur uttan matrikulnummarið, ein innan, ein nú, ein tá, korrumperar føroysku fólkasálina. Tað handlar um vilja. Um frían vilja. Nøkur hava hann, nøkur í minni mun, men øll hava hann.

Tey upplýstu og alvitandi fortelja okkum, ressursufátæka pakkinum, um alt tað ræðuliga, klemma tú og tíni tað, ið hevur við njóting, vøkstur og valmøguleikar at gera. Tí, sært tú, forbrúk er fyri tey vælhavandi (og hjá teimum

ger minni, hvørt reyðvínsfløskan kostar 20 krónur meiri).

“Tann sikrasti mátin at sleppa undan timburmonnum, ja tað er við slett ikki at drekka”. Right. Takk fyri tað. Hesi fólk eru kanska ikki so nógv hugað í at gera okkum minni býtt, eiheldur í at fortelja okkum, hvussu stuttligt tað er at drekka seg sprænskít við vinmonnum, men meiri hugað í at súgva alla gleði, ið enn mátti verið í okkara yvir-systematiseraða, yvir-sunna lívi, úr okkum.

So tá onkur betrivitandi mynd-ugleiki ella sýruetandi maraton-rennari, sum í síni frítið bindur beinvarmarar til svanar, fortelur tær, at jägerbumbur eru skaðandi, so skjóti eg upp, at tú beint tá, uttan seinkingl, setur á eina Red Bull, tømir hana í glasið og sleppur eina eind av jägermeistara í tað... og drekkur hana í einum, hvat ein og hvør maður uttan yvirskegg hevði gjørt.

Og tað gert tú í tí vitan, at jägerbumbur drepa ikki. Menniskju gera. Nøkur heilt forbið fá menniskju gera. Idiotti ger. Og at tað var hetta, idioti, ið gjørði, at ein 18 ára gomul fronsk gella fekk hjartatilburð aftaná at hava drukkið 10 av hesum “bumbum” uppá 2 tímar. Idiot.

Hon yvirlivdi. Men hetta skapti panikk millum rímliga vællærdar hønumammur, og í slíkt mát, at Frakland bannaði Red Bull. Bannið bleiv strikað av ES. Herliga ES. Og tað er herligt, tí Red Bull er herligt. Tí Frakland ikki megnaði at prógva, at drykkurin er ein heilsuhóttan. Faktiskt vísir tað seg, at orku-drykkir ikki volda meiri skaða enn einhvør annar koffeindrykkur. Ein sovorðin Red Bull-dós, vit øll kenna, inniheldur 80 milligram av koffein, sum svarar til hvat er í einum vanligum kaffikoppi. Og so smakkar tað væl. Og onkuntíð uppá tilboð.

Eg veit ikki, hvussu tað er við tær, men tú skalt vera totalt ressursufátækur fyri at drekka 10 koppar av kaffi innan 2 tímar, og ressursubrekaður fyri so eisini at drekka so nógv kaffi við regulerum snapsi afturat.

Tað er fobrent bara ein idiotur, sum drekkur 10 jägerbumbur innan 2 tímar. Eins væl og tað er ein yviridiotur, ið stappar sínar undirbúksur við svørtum einkjum á veg niðan á Skælingsfjall. Ella drepur seg við Panodil.

Vit kunnu ikki, og vit skulu ikki, lóggeva ímóti idioti. Heldur enn at spela til fjølmiðlarnar og geva Red Bull-fyritøkuni, franska lóggávutinginum, veðurlagsbroytingum og Benjamin Netanyahu skyldina, burdi handa fransagellan, sum vaksín, tikið ábyrgd fyri hvat og hvussu nógv hon drekkur.

Og til tað hava vit ikki brúk fyri idiotiskum sloyfum, armbondum, Altjóða lorta døgum ella mánaðum, barrmáttum ella varsko-prædikandi “vælmeinandi” stovnum og felagsskapum. Bara einum heila og einum sindri av sjálvsáliti fríað fyri paradum og formynderiskari, eyðmýkjandi uppiblanding.

Bottoms Up!

Hugleiðingar um at skriva og lesa

Heri Mohr

Frá at vera nógv skrivandi eru vit føroyingar broyttir til lítið skrivandi fólk. Ørgrynnan av skrivligum viðmerkingum á telduskíggjanum er syndarligt prógv um, hvussu vánaligt vit duga at skriva og málbera okkum á føroyskum. Okkara gullöld skapti skrivandi føroyingar, og edv-øldin forkom henni.

Nær byrjaðu føroyingar at skriva á føroyskum? Jú, “vit føroyingar skylda V. U. Hammershaimb (1819-1909) stóra tøkk fyri, at hann offraði ein stóran lut av sínum ungdómi til at samla tann skatt av fornum minnum, ið høvdu livað í Føroyum mann og mann ímillum frá gomlum døgum einans við at ganga frá munni til muns. Hammershaimb breyt slóð fyri nýggjum andaligum lívi í Føroyum á somu tíð sum bandið, ið tann kongaligi handilin hevði lagt um oyggjarnar, brast.

Í 1884 útgav hann “Føringasøga útløgd úr íslenskum,” “Færøsk Anthologi,” Mállæru”

Ættin Hammershaimb kom til Føroya 1723:

Jørgen Frandz de Hammershaimb, 1688-1765, var fúti í Føroyum frá 1723 til 1765. Sonur hansara, Wenceslaus Hammershaimb, fúti frá 1765 til 1815, var giftur við Armgard Mariu Svabo, systur Jens Chr. Svabo. Elsti sonur teirra Jørgen Frandz Hammershaimb, 1767-1820, var lögmaður frá 1805 til 1816, tá lögmansembætið varð niðurlagt. Hann var giftur við Armgard Mariu Egholm, 1791-1888. Tey finga dóttрина Mariu Louisu, 1814-1870, og sonin Wenceslaus Ulricus, 1819-1909. Hann gjørdist okkara Vensil Hammershaimb, sum gav okkum tað føroyska skriftmálið.

Løgmanseinkjan, Armgard Maria Egholm, flutti til Havnar í 1822 við báðum børnunum ávikavíst 8 ára og 3 ára gomul og búði hjá mammu sínari, sum búði í

Nýggjustovu í Havn. Tá ið hon doyði, fluttu Armgard Maria Egholm og dótturin Maria Louisa til Danmarkar at búgva. Sonurin Vensil var fleiri ár frammanundan fluttur til Danmarkar at lesa.

Aðramáta festi ættin Hammershaimb djúpar røtur í Føroyum: Tann fyrsti fútin, giftur við 15 ára gomlu Elisabeth Kristine Samuelsdatter Weyhe, fekk 13 børn, og tann næsti fútin, giftur við Armgard Marie Svabo, fekk 6 børn.

Tann europeiska upplýsingartíðin í 18-19. øld kom úr Danmark til Føroyar við Hammershaimb-ættini, Jens Christian Djurhuus (Sjóarbóndin), føddur í prestaradnum inni á Nesi, Jens Chr. Svabo, føddur í Miðvági, Nicolaj Mohr, føddur í Havn, Nólsoyar Páll, føddur í Nólsoy, við donskum prestum og donskum embætisfólkum eitt nú fútin og amtmaðurin Chr. Pløyen, 1803-1867. Hann var fúti og amtmaður í Føroyum í 17 ár. Yrkti *Grindavísuna*. Í 1840 gav hann út bókina *Erindringar fra en Reise til Shetlandsøerne, Ørkenøerne og Skotland*. Í bókini skrivar hann: *Færøes Beboere, som jeg har saa inderligt kære, blandt hvilke jeg haaber at tænle ikke saa faa venner, helliges denne lille bog, med de bedste Ønsker for deres fremtidige Udvikling*.

Eitt kvøldið, meðan Palleba og Marsanna spældu Svartiper, var Marsanna innanhugað. So spurdi hon Palleba, um tey, ið eru vald inn á lögtingið, duga allar okkara lógir. Sjálvandi tað, svaraði Palleba. Hetta hoyrði sonurin inni á sínum kamari. Hann var heima í summarfrí; las jura í Keyppannahavn. “Nei, pápi, tað letur seg ikki gera, og fyri alt tað, so eiga vit ikki at krevja av lögtingslimum annað enn, at tey hava vanligt vit og skil. Tað skuldi verið nóg mikið, tí tey, ið sleppa innum tinggátt, hava lógbøn embætisfólk og ráðgevarar við somu útbúgving, sum eg stríðist

við at fáa mær. Men satt at siga, so kann tað viðhvørt bila eitt sindur við tí lógbøn ráðgevingini innan tinggátt, tá ið lögtingslógirnar verða gjørdar. Eg kann nevna tykkum báðum bara eitt dømi. Tá ið figgjarlógin 2002 var til fyrstu, aðru og triðju viðgerð, vóru nógvir av tinglimunum ikki greiðir yvir, at tann ovurstóri niðurskurðurin av inntøkunum í lógaruppskotinum, minnst meg rætt einar 366 milliónir, vóru lögtryggjaðar til vælferðina í Føroyum, men ongar aðrar inntøkulógir komu í staðin fyri. Løgtingsins juridisku ráðgevarar áttu at vitað, at í revsilógini kap 16 § 146 er tilskilað, *“begás handling med forsæt til velfærdsfortabelse for nogen, er straffen fængsel indtil 16 år.”*

Marsanna legði kortini frá sær. Stardi í tóman heim. Tár komu í eyguni. “Palleba, eg eri so bangin; tað er sálarbrennandi, at vit bæði, sum fáa pening frá vælferðini, eru orsök til, at fólk kanska verða beind í skansan,” segði Marsanna. “Nei, góða mamma,” segði sonurin, “einki er tað dagliga breyðið, sum tygum og pápi fáa frá tí almenna, orsök til, at fólk verða beind í skansan. Fólkalvaldir lögtingslimir eru væl vardir, teir hava tað, sum vit kalla politiskan immunitet, men øðrvísi er við landsstýrslimum, tí á teimum hvílir persónlig ábyrgd, fyri tað, tey gera sum landsstýrisfólk. Um tey tveita burtur almennan pening, sum altíð er vardur við lóg, er tað teirra ábyrgd,” segði sonurin.

Í tí hann fór inn á kamarið, segði hann: “Sum tit vita, fari eg niður um ein mánað. Eg skal tá upp í “Strafferet,” sum tað eitur á universitetsmáli. Men eg haldi ikki, at hetta, sum eg her greiddi tykkum báðum frá, skal órógva tykkara aldurdóm. Tit eru ikki før fyri at broyta nakað. Farið tit heldur, sum tit hava ætlað í longri tíð, til festivalin í kvöld saman við tykkara javnaldrum, tey eru ikki so nógv á lívi. Sjálvur fari eg nú at repetera.”

